

Ünnepi ülésen leleplezték Tisza István, Náray Lajos és a Ház hősi halottainak emléktábláit.

Budapest, október 31. Ünnepi ülésen áldozott ma a nemzetgyűlés azoknak a volt képviselőknek és országgyűlési tisztviselőknek az emlékére, akik a világháborúban vagy a forradalmak viharában életüket veszítették. Ma leleplezték le az országház miniszteri folyosóján azt a két emlékművet, amelyek közül az egyik gróf Tisza István és Náray Lajos, a másik pedig a hősi halált halt képviselők és országgyűlési alkalmazottak emlékére örökíti meg.

A nemzetgyűlés mai ülését negyedtizenkét órakor nyitotta meg Scitovszky Béla elnök. A teremben a kétszáznegyvenöt képviselő közül mindössze hatvan jelent meg. Csak az egységes párt sorai voltak tömítve, de innen is hiányoztak a kiscsapatok.

Scitovszky elnök az ülés megnyitása után az elnöki székből negyedórás beszédet tartott, amelyben többek között ezeket mondta:

— Halottak napjának ünnepén a halottak emlékének szenteljük mai üléstünket. A kegyelet egyesítő érzésében ültünk össze, hogy nemzetünk az életért folytatott mindennapi munkák küzdőterén a hősök és vértanúk emlékének áldozzunk. Neveket örökítünk meg ércben az egyik emléktáblán, amelyek eltérő jelentőséggel kapcsolódnak bele a magyar törvényhozás munkájába, de egyenlő értékben éri most őket a kegyelet, mert egyenlően ontották vérüket és szereztek meg a halhatatlanságot.

— Ma van aztán hetedik évfordulója a gyászos emlékü napnak, amelyet kitörlni szeretnénk emlékeztetőnkől, ha eseményeink sötét háttére egyre erősbödő tényként nem ragyogtatná felénk nemzetünk egyik leghűbb és legnagyobb fiának mártírkoszorús alakját. Gróf Tisza István nemzeti géniusunk legkiválóbb reprezentánsai sorában foglal helyet. Egészen azonosítva egyéni sorsát nemzetével, ott érezte folyvást feje fölött lebegni annak a végzetnek a Damoklész-kardját, amely az övéhez hasonló önfeláldozó lelkek nagy többségére, történelmünk tanulsága szerint, vár. Azzal az utolsó sóhajjal omlott maga is a szent romok fölé: „Ennek így kellett történnie!” Az ő holttesten épülhetett csak fel később a bolsevizmus.

— Tisza Istvánt a vértanúságban követte közvetlen elődje a képviselőház elnöki székében: Náray Lajos. Egy hűtlen cseléd gonoszsága elég volt arra, hogy részeg tömeg vérszemének prédájul dobva, ott fejezze be nagyrahivatott életét a félegyházi pályaudvar árkaiban, ahol annyi rög sem jutott számára a hazai földből, ami még ki sem hűlt mártír-temető egészen eltakarhatta volna. Most ott ragyog mindkettőnek a neve azon a második táblán, amely olyan folytatása az elsőnek, amilyen folytatása volt 60 évvel előbb az Újépület és az aradi vár vesztőhelye, Isaszegnek, Vácnak, Nagysarlónak és — Világosnak...

— Ezek után felkértem tisztelt képviselőtársaimat, méltóztassanak az emléktáblák leleplezésének színhelyén testületileg megjelenni. A leleplezés tartására üléstünket felfüggesztem.

A gyűlés felfüggesztése után a kormány, a Ház

tagjai és a meghívott vendégek a delegációs folyosóra vonultak, a hősök és a Tisza—Náray-emléktábla leleplezéséhez.

A Budai Dalárda elénekelt a Hiszekegyet, majd Huszár Károly lépett a szőnyegekkel borított dobogóra s megtartotta emlékbeszédét a hősök emléktáblájáról. Beszéde közben lehullott az emléktábláról a nemzetiszínű drapéria.

— A magyar országgyűlés kegyeletos hódolatának szíveny tolmácsaioja vagyok a hősök emléktáblájánál, melyhez időtlen időig járni fognak az utódok tanulni férfivirtust és igaz honszeretetet. Megint tizenhárom vértanu, tizenhárom drága vér csepp a magyar szenvedések mélységes tengerében.

Ezután felsorolta a hősi halált halt képviselők és tisztviselők neveit.

Elkészült a választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslat.

Budapest, október 31. A választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslat ezen a héten elkészült és a kormánynak az a szándéka, hogy valamelyik legközelebbi minisztertanácsán előzetesen lefegyverje. A nemzetgyűlés mai munkaprogramja mellett a legjobb esetben Karácsony táján tárgyalják a javaslatot.

A választókerületek új beosztásáról szóló törvény értelmében husszal kevesebb választókerület lesz ezentúl. A határszáll csonka kerületek egyrésztének beosztásáról intézkedik a javaslat, kikerekít egyes belső választókerületeket is, a gócpontoktól messzebb fekvő községeket más, közelebbi központhoz kapcsolja, továbbá igyekszik arányosítani a szavazópolgárok számát. A közeljövőben foglalkozik a javaslattal az egységes párt értekezlete is.

A törvényszék jóváhagyta a Belvárosi Bank kényszeregyezségét.

120 milliót kapott a vagyonsfelügyelő. — A törvényszék megállapította, hogy a hitelezők az egyezség után hamarabb juthatnak betéteik 40 százalékaéhoz.

Hétfőn tartották meg, mint még emlékeztető, a Belvárosi Bank ügyében a másodszori szavazást, amely alkalommal a hitelezők többsége elfogadta a felajánlott negyven százalékot. Most azután dr. Kultr törvényszéki bíró elkészítette végzését a kényszeregyezség ügyében. A terjedelmes, nyolc oldalas, kimerítő végzés, amely felöleli a bank egész történetét, most került el a nyomdába és így rövidesen elkerül mind egyik betéteshez. A Délmagyarország munkatársának most módjában van ismeretlni a törvényszék nagyerdekessegi végzését.

A végzés első sorban azt tartalmazza, hogy a törvényszék jóváhagyta az egyezséget. A bank kötelezte magát arra, hogy a betétek negyven százalékát ez év utolsó napján egyösszegben kifizeti a betéteseknek. Ezenfelül azonban kötelezte magát arra is, hogy amennyiben, akár hogy is, ennél előbb befolyik a Vörös István-féle milliárdos követelés, akkor harminc napon belül, tehát előbb is kielégíti a hitelezőket. Az igazgatósági tagok pedig ezenfelül 910 millió korondra vállaltak kezességet.

A végzés indoklása ezután részletesen foglalkozik a bank történetével. A bank 1921 december 19-én alakult meg másfélmillió korona alaptőkével. Az alaptőkét 1923-ban huszmillióra emelte fel. Az aktív vagyons egy milliárdnyolcszázszázmillió koronát tesz ki, míg az adósság ötmilliárdon felülre rug. A hiány tehát hárommilliárdegyszázszázmillió korona. A bank bukásának fő oka első sorban az volt, hogy korszaklcsőn összekötöttetésben állott a Vörös-féle részvénytársasággal, amely pedig már régebben kényszeregyezséget kért.

A törvényszék úgy találta, hogy a hitelezők érdeke azt kívánja, hogy meglegyen az egyezség, mert így hamarabb juthatnak a hitelezők a pénzeikhez. Ezért a bíróságnak nem volt indoka arra, hogy a hitelezők többségének akaratát megváltoztassa az egyezség jóváhagyásának megtagadása után. A másodszori szavazáson — mint már említettük — a hitelezők kétharmadánál is többen fogadták el az egyezséget.

A végzés most azzal foglalkozik, hogy milyen uton jutott a bank a fizetéseképtelenség helyzetébe. A vagyonsfelügyelő megállapította, hogy a bank a huszmillió alaptőkével arányban nem álló forgalmat bonyolított le, az ügykezelés ellen pedig számos panasz merült föl. Ezért azután aggályos volna a bank további működése. A törvényszék megállapította, hogy a nagy forgalmat alaposan kihasználták és ez meglehetősen rosszhiszemű volt. Megállapították ezután azt is, hogy a bank tulajdonképpen már 1923 szeptemberében sem volt aktív. Nem vezették szabályszerűen a könyveket és sok fiktív számla volt fölfektetve. A törvényszéknek azonban még mindezek után is az volt az álláspontja, hogy a hitelezők érdeke azt kívánja, hogy minél hamarabb jussanak hozzá betéteik töredékéhez, ez pedig úgy érhető el leghamarabb, ha az egyezséget jóváhagyják. Ezért azután nem talált indokot a törvényszék éppen a hitelezők érdeke miatt, hogy ne hagyja jóvá az egyezséget.

Küön végzés szól ezután arról, hogy Gadi Ferenc vagyonsfelügyelőnek díját százhuszmillióban állapították meg. Dr. Kociker Jenő — aki a Vörös-féle követelés ügygondnoka volt — 28 millió koronát kap munkásságáért. A bank köteles ezeket a díjakat nyolc napon belül kifizetni. A törvényszék indokoltnak találta ezt az összeget megállapítani, mert a vagyons-

Erre Zsiga bácsi sietve lemondott a műélvezetről. Nagyon megijedt a etikai determinizmustól. Hanem azért a bucsuzásnál a markomba szorított ötszázezer koronát.

— Ezt meg tedd el annak az inséges könyvtáradnak!

Nagy pénz volt ez akkoriban. Az egész évi államségélyünk tett egymillió koronát. El lehet gondolni, hogy megvoltam hatva. Hát még mikor az adomány záradékát meghallottam!

— Most pedig mondj utánam: esküszöm a magyarok istenére...

— Esküszöm a magyarok istenére...

— Hogy én soha Várárhelyen máshova nem szállok halóvendégnek, mint Kalmár Zsigához.

Hát persze, hogy utána mondtam ezt is. S már most hogy a Bauer Gyula emlékéhez is hű legyek, meg Zsiga bácsi se tartson esküszegőnek, nekem muszáj Várárhelyen mindig kalap alatt virradnom. (Reggel korán kell kelnem, hogy mire a feleségem fölébred, ezt a passzust kivághassam az újságból.)

Ezek után megértheti az olvasó, miért nem lehettem én fénypont a Stefánia-estélyen. Azért, mert Zsiga bácsi is ott volt. Igaz, hogy nem a pódiumon, de azért mégis csak ő volt a főszereplő.

De azért azok is fénylettek, akik a pódiumon voltak. Nem tudom, Endre Bélát tegyem-e előre, a festőt, aki a szív-skála minden színével költötte meg a prólógot, vagy Zsóca asszonyt, a feleségét, aki elimádozta az ura prólóját. Szathmáry Tihamérnak adjon-e babért, vagy Nyizsnyai Arának?

Szathmáry Tihaméról tudnivaló, hogy az ország egyik legjobb anekdotázója. Mellékesen nyugalmazott főispán is, de az, hála Istennek, nem látszik meg rajja. Nem szítja a hálátlan utókor és nem emel magának szobrot. Azt ugyan még megkap-

hatja, ha nem is mint nyugalmazott főispán, de mint aktív író. Ezelőtt nem igen foglalkozott ugyan írással, de most nagyon nekidurálta magát. Baráti körben regen ismerik egy népszínművét, amit rendkívüli hatással lehetne előadni, de ezt vonakodik kiadni a kezéből. (Tudniillik egy kis szerelem is fordul elő benne és a fehérhajú ember emiatt restelkedik. Különben is borzasztó szemérmes ember ez a Tihamér.) Ellenben most csinált a Stefánia-estélyre egy vásárhelyi egyfelvonásost, amelyben annyi humor van, hogy felücat pesti vigjátékiró kiruházkodhatna belőle. A szerző maga is fellépett a darabjában, mint törvényszéki elnök. A vádlott parasztasszonyt Aranka néni játszotta, a fehérhajú Aranka néni, az ország legbájosabb írónője. (Különben Nyizsnyay Gusztáv volt az apja, az országos nevű vásárhelyi zeneszerző. Hát volt kitől örökölnie a művészért.)

Ahogy a függöny legördül, szalad föl hozzánk Aranka néni, azon kifestve, a szerepe hétszél szoknyájában. Körülvesszük, cirógatjuk, gratulálunk neki, de ő nagyon kedvetlen. Egyre azt hajítja, hogy nem jól ment a szerep, mert ha jól ment volna, akkor Tihamér nem nézett volna rá olyan csunyan és nem kiabált volna olyan mérgesen.

Hát erre nem tudunk mit mondani. De jön Tihamér és hálásan kezét csókol a partnerének.

— Nagyszerűen ment.

— Hát akkor miért kiabált rám olyan mérgesen? — kérdi a hösnő még mindig szorongva.

— Hát hogy az Isten egeribe ne kiabáltam volna, mikor úgy kívánta a szerepem! Hiszen azért voltam törvényszéki elnök! De hát azért lehetnek ám egymással nagyon jóba azok, akik nagyon kiabálnak egymásra!

Azt hiszem, ezt már nem az író mondta, hanem a tapasztalatokban gazdag volt főispán.